

การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอด
ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ
The Management of Community Enterprise on Pomelo Farming Group,
Banthaen Sub district Banthaen District, Chaiyaphum Province

ธีระชัย สุนทร¹, พจ ตูพจ², อำนวย สังข์ช่วย³

Teerachai Sunthorn¹, Pot Toopot², Amnuay Sangchuay³

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

Email : theerachai6942@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาสภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอด 2)เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอด จำแนกตามเพศ อายุและระดับการศึกษา และ 3)ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอดตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิโดยใช้หลักการบริหารจัดการของเฮอร์เบิร์ต 5 ด้าน เป็นการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มตัวอย่าง 261 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล 10 คน กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทดสอบค่า t (t-test) และทดสอบค่า F-test (One way ANOVA) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้างเจาะลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า 1)การวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอดตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹ Master of Public Administration Formula Student Department of Public Administration, Northeastern University, Thailand.

^{2,3} คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

^{2,3} Faculty of Social Sciences and Humanities, Northeastern University, Thailand.

* ได้รับบทความ: 29 เมษายน 2562; แก้ไขบทความ: 24 มิถุนายน 2562; ตอรับการตีพิมพ์: 18 กรกฎาคม 2562

Received: April 29, 2019; Revised: June 24, 2019; Accepted: July 18, 2019

ในระดับมากทุกด้าน 2)การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มปลูกส้มโอ บ้านหนองผักหลอดตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามเพศ อายุและระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน 3)แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอดตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิพบว่า (1)ด้านบุคลากร(Man) ควรให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยเหลืออบรม ให้ความรู้เรื่องการวางแผนการดำเนินงานปลูกส้มโอที่มีประสิทธิภาพ แก่เกษตรกรเพิ่มมากขึ้น (2)ด้านงบประมาณ(Money) ควรให้ภาครัฐ เข้ามาอบรม ให้ความรู้ เรื่องการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายการใช้เงินกองทุนวิธีการใช้จ่ายซื้อ-ขายผลผลิต และการตลาด (3)ด้านวัสดุอุปกรณ์(Material) ควรมีการจัดทำแผนจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์เครื่องใช้พัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์การผลิตแทนส่วนที่ชำรุดเสียหายหรือล้าสมัย (4)ด้านบริหารจัดการ(Management) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ภาครัฐและเอกชนเข้ามาให้การสนับสนุนและ (5)ด้านการตลาด(Marketing) ควรมีประชุมอบรม ให้ความรู้แก่เกษตรกรกลุ่มสมาชิกเรื่องการวางแผนการตลาด ช่องทางการตลาด การสร้างแนวร่วมพ่อค้าคนกลาง ให้มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผลผลิตเพื่อและส่งออก

คำสำคัญ : 1. การบริหารจัดการ 2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 3. กลุ่มปลูกส้มโอ

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to 1) study the situation of community enterprise management on pomelo farming group ; 2) to compare opinions on the situation of community enterprise management on pomelo farming group by sex, age, education level , and 3) to study guidelines of community enterprise management on pomelo farming group, Banthaen sub district, Banthaen district, Chaiyaphum Province. Herbert 's principles of management consisted of 5 aspects were applied, they were personnel, budget, equipment, management and marketing. Mixed method research was used. Samples of quantitative research were 261 and 10 target groups of qualitative research. Research instruments were a set of questionnaire with 5 rating scales, Statistics for data analysis were frequency percentage, mean , standard deviation, t-test and F-test (one-way ANOVA). And semi-structured interview with content analysis were employed in qualitative research.

The research result found that : 1.Analysis of the community enterprise management on pomelo farming group in general and each aspect were in high level. 2.Comparative analysis of the community enterprise management on pomelo group farming by sex, age and education level showed no statistical callysignificant differences in every comparison. 3.Guidelines for the community enterprise management on pomelo group revealed that : (1) The personal government sectors should provide various training perfects for effective pomelo farming ; (2) The budget members should be trained on cost management, of

appending, product marketing ; (3) The materials plant for equipments as well as repairing the broken and outdate ones ; (4) The management promoting the participation of both government and private sectors to support the pomelo farming group; And (5) The marketing should running workshops for the pomelo group on marketing plan, marketing share, product processing including reporting.

Keywords : 1. Management 2. Community Enterprise 3. Pomelo Farming Group

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาสังคม และประเทศชาติจะให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุขความอบอุ่นความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต มีการทำอย่างมีแบบแผนมีระบบ มีขั้นตอนเริ่มต้นจากการเรียนรู้การคิดก่อนค่อยลงมือทำเน้นความร่วมมือ ในการทำกิจกรรมเพื่อให้สามารถพึ่งตนเอง ได้เป็นกระบวนการบ่มพื้นฐานของการใช้ความรู้ ภูมิปัญญาวัฒนธรรมและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างรู้คุณค่าเพื่อการพึ่งพาตนเองครอบครัวชุมชน และระหว่างชุมชนโดยมุ่งประโยชน์ทางสังคมแก่ชุมชนมากกว่าการแสวงหากำไรสูงสุด ประชาชน จะต้อง มีสถานะเศรษฐกิจที่มั่นคงสภาวะสังคม ที่อบอุ่นมั่นคงโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจนั้นจะต้องมีการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายลดหนี้สินและเพิ่มทรัพย์สิน การเพิ่มรายได้จาก อาชีพหลักและอาชีพเสริม การผลิตเพื่อการใช้ในท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งมีอยู่ 5 อย่างคือ ข้าว อาหาร สมุนไพร ของใช้ ปุ๋ย ซึ่งอยู่ในขีดความสามารถของชาวบ้านทั่วไปที่จะทำได้เป็นของท้องถิ่น ต้องใช้ ประจําวันมีมูลค่ามากกว่าครึ่งของค่าใช้จ่ายทั้งปีของแต่ละครัวเรือน แต่ชาวบ้านทั่วไปไม่ว่าอยู่ใกล้ หรือไกลเมืองต่างกันซื้อกินซื้อใช้ ปัจจุบันเกษตรกรซึ่งอยู่ในชนบทมีจำนวนถึงร้อยละ 80 ของประชาชนทั้งหมด(สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557 : ออนไลน์) มีอาชีพเกษตรกรรมทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลาหมักดองปลูกผักและเก็บเกี่ยวเกษตรเหล่านั้นก็ประกอบอาชีพเสริมชุมชนต้องเรียนรู้จัดการมาร่วมกันวางแผนการผลิต การตลาดการบริโภคร่วมกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างทำและในที่สุดก็เข้ากันผลิตกัน เก็บและขายไม่ออก ไม่ใช่ทำเพื่อแข่งขันกันขาย เช่นคนปลูกข้าวมากก็เอาไว้น ส่วนที่เหลือก็ขายให้พ่อค้า พ่อค้าก็เอาไปแปรรูปแล้วเอาข้าวสาร กลับมาขายในหมู่บ้านคนปลูกข้าวเปลือก ขายราคาถูกแต่คนซื้อข้าวกลับซื้อข้าวในราคาแพง ทุนทางสังคมคือ แรงงาน ที่มีอยู่ไปรับจ้างทำงานต่างๆเช่น รับจ้างตัดอ้อย ขุดมันสำปะหลัง หรือก่อสร้างในเขตจังหวัดเดียวกันหรือไปรับจ้างทำงานในต่างจังหวัด และในเมืองใหญ่นอกจากนี้อาชีพเสริมของบางกลุ่มได้แก่ การทอผ้าไหม ทอผ้าฝ้าย ทอเสื้อ การเลี้ยงปลา การปลูกผัก การเพาะเห็ด และอื่นๆ อาชีพเสริมด้านเกษตร เช่น ปลูกส้มโอ บางแห่งเกษตรจะยึดเป็นอาชีพหลักก็มี (เสริมศักดิ์ วิชาลาสารดี และคณะ, 2535 : 1-74)

จังหวัดชัยภูมิเป็นจังหวัดหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีการคมนาคมขนส่ง การบริการ การแพทย์และการสาธารณสุข มีประชากร 1,138,199 คน เป็นชาย 564,976 คน หญิง 573,223 คน ประกอบด้วย 16 อำเภอ 123 ตำบล 1,617 หมู่บ้าน สำหรับอำเภอบ้านแท่นเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีหมู่บ้านหนองผักหลอดหมู่ที่9 ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่นจังหวัดชัยภูมิ มี 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 12 ประชากรมีอาชีพเกษตรกรรม ประมาณ ร้อยละ 80 ประชาชนในหมู่บ้านหนองผักหลอด มีอาชีพ

เกษตรกรรมเกษตรกร ทำนา ทำไร่ ทำสวน โดยอาศัยน้ำฝน กักเก็บน้ำจากลำห้วยได้ปลูกส้มโอ พันธุ์ทองดี มีรสชาติอร่อย ผลผลิตดี เกษตรกรที่นำพันธุ์ส้มโอทองดีจากอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มาปลูกเป็นคนแรกคือ นายบุญมี นามวงศ์ ในพื้นที่ 18 ไร่เรียกชื่อว่า “สวนส้มโอ พรหมประทาน” บ้านหนองผักหลอด นอกจากบ้านหนองผักหลอดจะปลูกส้มโอประสบผลสำเร็จแล้ว หมู่บ้านใกล้เคียง เช่น บ้านหลุบค่าย บ้านมอญ บ้านนาดี อำเภอบ้านแท่น ได้เปลี่ยนจากอาชีพทำนามาปลูกส้มโอที่ให้ผลผลิตดีมี จำนวน 500 ไร่ เกษตรกรปลูกส้มโอ ประมาณ 200 ราย ชุมชนที่สามารถนำออกสู่ตลาดใหญ่ได้เพราะมีลักษณะเฉพาะตัว มีเอกลักษณ์ท้องถิ่นบางอย่างอาจมีสูตรเด็ดเคล็ดลับหรือคุณภาพในระดับมาตรฐานสามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไปได้ (จังหวัดชัยภูมิ, ออนไลน์)

เกษตรกร ที่มีอาชีพเสริมคล้ายๆกัน ก็จะมีกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน เช่น การปลูกส้มโอวิสาหกิจชุมชนคือการสร้างงานสร้างเงินสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนโดยชุมชน(วิภาวี ฤกษ์ฤทธิ, 2556 : 165–187) แต่เกษตรกรบางรายบางอาชีพไม่รวมกลุ่ม จะประกอบอาชีพเสริมเป็นรายบุคคลอาชีพเสริมก็คืออาชีพที่ประกอบกันเป็นธุรกิจภายในครอบครัว ต้องใช้ความรู้สูงและทักษะที่ได้รับการฝึกฝน ซึ่งอาชีพเสริมเป็นอาชีพที่เอกชนเป็นเจ้าของดำเนินการโดยเจ้าของไม่เป็นเครื่องมือ ของธุรกิจใดไม่อยู่ใต้อิทธิพลของบุคคลอื่นหรือธุรกิจอื่น(อานวย แสงโนรี, 2535 : 45–53) อาชีพเสริมเป็นอาชีพรองจากอาชีพหลักเป็นแหล่งรายได้เสริมเพิ่มเติมจากอาชีพ หลักโดยนำทุนในพื้นที่มาปรับใช้ใน การประกอบเป็นอาชีพเช่นทุนทางสังคมหมายถึงแรงงานทุนชีวภาพหมายถึงปัจจัยวัตถุดิบและทุนทางวัฒนธรรมหมายถึงปัญญาเพื่อมาสร้างสรรค์สังคมให้เข้มแข็งครอบครัวและชุมชนทุนไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงินแต่รวมถึงทรัพยากรผลผลิตความรู้ภูมิปัญญาทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม กฎเกณฑ์ทางสังคมที่ร้อยรัดผู้คนให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เป็นพี่น้องไว้ใจกันให้เกิดประสิทธิภาพ กลุ่มชนยังยืน (วิภาวี ฤกษ์ฤทธิ, 2556 : 165–187) จากการสัมภาษณ์เบื้องต้น ได้พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มมีปัญหา ได้แก่ การนำส้มโอจากพื้นที่อื่นมาแอบอ้างเป็นส้มโอของบ้านแท่น เนื่องจากส้มโอของหมู่บ้านนี้มีรสชาติดีแต่ขาดการบริหารจัดการที่ดี การจัดการบุคคล แรงงาน และเรื่อง การบำรุงรักษายังไม่ดีเท่าที่ควร การเก็บเกี่ยวการแปรรูป และการตลาดยังไม่เป็นระบบโดยเกษตรกรอำเภอ และที่ว่าการอำเภอบ้านแท่นได้ให้การสนับสนุนและให้ความรู้การทำบัญชี การประชาสัมพันธ์การตลาดมีการอบรมเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มเติมความรู้ เช่นการขายออนไลน์ ส่วนด้านสังคมมีความอบอุ่นไม่ต้องไปขายแรงงานที่อื่น ในการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร จึงควรหาแนวทางพัฒนาให้ดีและมีความก้าวหน้าต่อไป

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอด ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ เพื่อศึกษาหาข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอดให้มีการบริหารจัดการอาชีพเสริมการปลูกส้มโอมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพเสริมที่ยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอดตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอด ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา

2.3 เพื่อศึกษาหาข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอ บ้านหนองผักหลอด ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 สภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอด ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับปานกลาง

3.2 ผู้บริหารและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่มีเพศ มีอายุ และมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอด ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5

3.3 มีผู้เสนอให้ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอ บ้านหนองผักหลอด ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ปรับปรุง การดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้รับทราบสภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอ บ้านหนองผักหลอด ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิเพื่อนำไปปฏิบัติและปรับปรุงแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของ เกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอดให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น

4.2 ได้รับทราบข้อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอ บ้านหนองผักหลอด ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติและปรับปรุงแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอดให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น

4.3 ได้ทราบข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอ บ้านหนองผักหลอด ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไข ปัญหาการปฏิบัติงานของเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอดให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอด ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ โดยได้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) และ วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้หลักการแนวคิดและทฤษฎีในการบริหารจัดการของ เฮอร์เบิร์ต จำนวน 5 ด้าน มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย 1)ด้านบุคลากร(แรงงาน)(Man) 2)ด้านงบประมาณ(Money) 3)ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) 4)ด้านบริหารจัดการ(Management) และ 5)ด้านการตลาด(Marketing) ประชากรที่ใช้เป็น

ประชาชนในครัวเรือนและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1)กลุ่มฝ่ายผู้บริหารและ 2)กลุ่มสมาชิกทั่วไป บ้านหนองผักหลอด หมู่ที่ 9 อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม จำแนกออกเป็น เพศ อายุ และระดับการศึกษา จำนวนทั้งหมด 812 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 261 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้ใช้แบบสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลถึงโครงสร้างแบบเจาะลึก (In- Depth Interview) จากประชากรผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนได้ส่วนเสียที่มีตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน และจากกรรมการผู้บริหารและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 10 คน แล้วใช้วิธีการสรุปผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

6. ผลการวิจัย

6.1 การวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอด ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

6.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอด ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามเพศอายุและระดับการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน

6.3 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอด ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1)ด้านบุคลากร(Man) ควรให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือ อบรม ให้ความรู้เรื่องการวางแผนการดำเนินงานปลูกส้มโอที่มีประสิทธิภาพแก่เกษตรกรตามขั้นตอน 2)ด้านงบประมาณ (Money) ควรให้ภาครัฐ เข้ามาอบรม ให้ความรู้ เรื่องการบริหารจัดการค่าใช้จ่าย การเงินกองทุน วิธีการใช้จ่ายซื้อ-ขายผลผลิต และการตลาด 3)ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) ควรมีการจัดทำแผนจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์เครื่องใช้พัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์การผลิตแทนส่วนที่ชำรุดเสียหายหรือหล้าสมัย ให้มีความทันสมัย 4)ด้านบริหารจัดการ(Management) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ภาครัฐและเอกชนเข้ามามีการสนับสนุนงบประมาณมีโครงการให้กลุ่มสมาชิกมีการศึกษาดูงานเพื่อสร้างประสบการณ์ 5)ด้านการตลาด(Marketing) ควรมีประชุมอบรม ให้ความรู้แก่เกษตรกรกลุ่มสมาชิกเรื่องการวางแผนการตลาด ช่องทางการตลาด การสร้างแนวร่วมพ่อค้าคนกลาง การส่งเสริมให้มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผลผลิตส้มโอ

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ผลการศึกษาวเคราะห์สภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอดตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณ รองลงมาคือด้านการตลาด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านบุคลากร ตามลำดับ ที่ผลการศึกษาวจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีการรวมกลุ่มประชาชนที่เป็นกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่จัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอดตำบลบ้านแท่นที่มีศักยภาพ ความสามารถ

มีความตั้งใจในการปลูกส้มโอให้เป็นอาชีพเสริมในครัวเรือน มีวิธีคิดมีความตั้งใจมีแนวคิดในการสร้างโอกาสสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาแก้ปัญหาในครัวเรือนที่เข้มแข็ง ยึดรูปแบบการมีส่วนร่วม มีการติดต่อประสานงานกันเป็นหลัก ประกอบกับได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินงานจากระบบราชการ ได้แก่ เกษตรตำบลบ้านแท่น เกษตรอำเภอบ้าน และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแท่น จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอดให้การช่วยเหลือด้านการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในทุกด้าน อาทิ ด้านวิชาการฝึกอบรม ด้านการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ด้านอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ด้านการจัดตั้งกองทุน ด้านการตลาด ทุกด้าน จึงทำให้การดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอดประสบผลสำเร็จในภาพรวมอยู่ในระดับมากหรือประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของสุนทรียา ไชยปัญญา, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และ สันญา เคนาภูมิ(2556 : 213) ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหมตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคามผลการวิจัยพบว่า 1)สมาชิก การดำรงอยู่ของกลุ่มทอผ้าไหมกุดรังจึงขึ้นอยู่กับสมาชิกเป็นสำคัญ ดังนั้น (1) สมาชิกจะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง (2) สมาชิกจะต้องมีวินัยต่อตนเองทั้งในการออมเงินและการจ่าย (3) ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต (4) ต้องคัดเลือกบุคคลที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถและความชำนาญเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ (5) ต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต (6) ดูแลและใช้สินทรัพย์ต่างๆ ของกลุ่มทอผ้าไหมกุดรังอย่างเหมาะสม คำนึง และเกิดประโยชน์ต่อสมาชิก 2) คณะกรรมการดำเนินการกลุ่มทอผ้าไหมกุดรัง จะต้อง (1) มีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการและดำเนินการ (2) ต้องปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่สมาชิก (3) มีระบบการควบคุมภายในที่ดีและเพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านต่างๆ (4) รู้จักใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารงานเพื่อช่วยในการตัดสินใจ (5) หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นฤทัย สลิตอินทรพร, วิไลวัจน์ ฤกษ์เกษม (2559 : 1753) ที่ได้วิจัยแนวทางพัฒนากลุ่มอาชีพ: กรณีศึกษากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลา กลุ่มปลา 1 เดียว บ้านห้วยบง ตำบลโนนเมือง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลา กลุ่มปลา 1 เดียว บ้านห้วยบง ตำบลโนนเมือง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู มีคณะกรรมการและสมาชิกทุกคนมีความสามัคคี ซื่อสัตย์ตั้งใจทำงาน เอาใจใส่ต่อลูกค้าแบ่งงานตามหน้าที่ตามกรอบโครงสร้างที่ชัดเจนตามกฎระเบียบในการดำเนินงานให้สมาชิกมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีปัญหาที่ได้รับการแก้ไขด้านบรรจุผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาด้านสถานที่ยังคับแคบ ปัญหาโครงสร้างของอาคารยังไม่ถาวรและควรมีการอบรมกลุ่มด้านการจัดการ การบัญชี รวมถึงการเก็บรักษาวัตถุดิบไม่ให้เสียหาย

7.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเปรียบเทียบการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอด ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยสาเหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการผู้บริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหนองผักหลอดตำบลบ้านแท่น ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีความรู้ความสามารถในการงานประสานงานร่วมกัน มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ รู้จักการติดต่อประสานงาน การมีส่วนร่วมในการทำงานที่มีศักยภาพ มีวิธีคิดมีความตั้งใจในการปลูกส้มโอให้เป็นอาชีพเสริมในครัวเรือน เป็นการสร้างโอกาส สร้างนวัตกรรมกิจกรรม

ผลผลิตส้มโอ ยึดรูปแบบการมีส่วนร่วมมีการติดต่อประสานงานกันเป็นหลักที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีหน่วยงานทางราชการเกษตรตำบลบ้านแท่น เกษตรอำเภอบ้านแท่นเป็นผู้ประสานงาน อบรม ให้ความรู้ความเข้าใจที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้กลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอดปฏิบัติงานที่ประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของธนากร เรื่อง ศิลป์สุวิทย์(2549 : 73-96) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานในจังหวัดเชียงใหม่ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดตั้งทั้ง 4 ด้าน คือ การตลาด การผลิต การจัดการและการเงิน โดยใช้ทฤษฎีและหลักการด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยของความสำเร็จโดยวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากส่วนการเงินและการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการศึกษารายงานเชิงคุณภาพ ในครั้งนี้โดยวิธีสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลของวุฒิศักดิ์ เฟื่องฟู (2562 : สัมภาษณ์) ตำแหน่ง เลขาธิการและเหรัญญิกคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอด กล่าวว่า สมาชิกเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอด ส่วนใหญ่จะใช้หลักการประสานงาน การมีส่วนร่วมให้ความรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือกันและเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ให้ซึ่งกันและกัน ทำงานกิจกรรมปลูกส้มโอ ให้ประสบผลสำเร็จ และคำสัมภาษณ์ของ ชาติชัย มีชัย (2562 : สัมภาษณ์) ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12 บ้านหนองผักหลอด กล่าวว่า ในการดำเนินงานจนถึงปัจจุบัน หน่วยงานภาครัฐเกษตรอำเภอบ้านแท่น ได้ให้ความสนับสนุน ส่งเสริม ให้ความรู้ คำแนะนำ แก่เกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอด เป็นอย่างดี

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 รัฐควรมีแผนงานส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เป็นรายได้เสริมในครัวเรือน ทุกชุมชนทุกหมู่บ้านเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน สร้างงาน สร้างรายได้ สร้างอาชีพในครัวเรือน และสร้างความรักสามัคคีในชุมชน

8.1.2 รัฐควรมีนโยบายให้หน่วยงาน ส่วนราชการของรัฐที่เกี่ยวข้องในเรื่องการพัฒนาอาชีพให้ราษฎรมีรายได้และมีงานทำ จัดทำโครงการส่งเสริมอาชีพด้วยการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจในชุมชนแต่ละอาชีพตามความถนัดของประชาชน

8.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

8.2.1 ควรส่งเสริมให้นักวิชาการ จัดทำโครงการวิจัยจัดหาข้อมูลความต้องการของประชาชนต่อความต้องการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจในชุมชนแต่ละอาชีพตามความถนัดของประชาชนในท้องถิ่น

8.2.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยปัจจัยด้านต่างๆที่มีปัญหา ที่มีผลดีมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอบ้านหนองผักหลอดตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 รัฐควรให้การสนับสนุนส่งเสริมให้มีการวิจัย เรื่องการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในแต่ละวิชาชีพเสริม เพื่อให้รัฐได้มีข้อมูลในการแก้ไขปัญหา เรื่องการมีรายได้และมีงานทำให้แก่ประชาชน หน่วยงานของรัฐสามารถ ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ เรื่อง งบประมาณสนับสนุน งบประมาณการให้ความรู้ด้านการดำเนินงานการดำเนินงานกองทุน และด้านการตลาดเพื่อรองรับผลผลิตให้แก่เกษตรกรได้

9. เอกสารอ้างอิง

- จังหวัดชัยภูมิ. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2561. จาก <https://www.chaiyapham.com>
- ชาติชาย มีชัย ผู้ให้สัมภาษณ์. 20 กุมภาพันธ์ 2562. ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12 บ้านหนองผักหลอด อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ.
- ธนากร เรื่องศิลปสุวิทย์. (2549). การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานในจังหวัด **เชียงใหม่**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- นฤทัย สติธินทาพร, วิไลวัจน์ ฤกษ์อนุชิต. (2560). การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหาร **ส่วนตำบลโนนเมือง : กรณีศึกษา กลุ่มปลา 1 เดียว บ้านห้วยบง ตำบลโนนเมือง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู**. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัย บัณฑิตศึกษาระดับชาตินานาชาติ 2560 มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วันที่ 10 มีนาคม 2560. 1753-1762.
- วิภาวี ฤกษ์อนุชิต. (2556). การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน : การเรียนรู้จากกลุ่มอาชีพทอผ้าไหมและ **ทอผ้าฝ้ายในจังหวัดขอนแก่น. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 30(1). 165-187.
- วุฒิศักดิ์ เพื่องฟู ผู้ให้สัมภาษณ์. 10 มีนาคม 2562. ณ ศูนย์ประสานงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกส้มโอ หมู่ที่ 9 **บ้านหนองผักหลอด ตำบลบ้านแท่น อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ**.
- สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2557). รายงานผลการพัฒนาประเทศในรอบ 5 ปี(พ.ศ. **2557-2561**). สืบค้นเมื่อ 21 พฤษภาคม 2561. จาก <https://www.nesdb.go.th/main.php?filename=index>
- สุนทรียา ไชยปัญหา, เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และสัญญา เคนาภูมิ. (2556). รูปแบบการเสริมสร้างความ **เข้มแข็งกลุ่มทอผ้าไหม ตำบลกุดรัง อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**. 7(1). 213-221.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาสารถิ และคณะ. (2535). การศึกษาการประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จอาชีวศึกษา. **รายงานการวิจัย**. มปท. : มปท.
- อำนวย แสงโนรี. (2535). ผลกระทบของทุนมนุษย์ที่มีต่อการผลิตทางการเกษตร : กรณีศึกษาการเลี้ยงและ **การอนุบาลกุ้งกุลาดำ. วารสารการเกษตรพระจอมเกล้า**. 10(4). 45-53.

10. คำขอบคุณ

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจ ตู๊พจ ดร.อำนาจ สังข์ช่วย และ ดร.พงษ์เมธิ ไชยศรีหา ที่ได้ให้คำปรึกษาทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญการวิจัย ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามให้รวมทั้งได้ให้คำแนะนำ ขอขอบคุณ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแท่น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนกลุ่มสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลูกส้มโอ ทุกคนที่ได้อนุญาตให้เข้าดำเนินการวิจัย และได้ให้ความช่วยเหลือ จนทำให้งานวิจัยสำเร็จด้วยดี